

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2016/198
Karar Sayısı : 2017/144
Karar Tarihi : 28.9.2017
R.G. Tarih-Sayısı : 18.10.2017 - 30214

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İstanbul 7. Vergi Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 27.10.1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 197. maddesinin 18.6.2009 tarihli ve 5911 sayılı Kanun'un 67. maddesiyle değiştirilen (4) numaralı fıkrasında yer alan "...ceza davası açılmış olmak kaydıyla,..." ibaresinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Para cezasına vaki itirazın reddine ilişkin işlemin iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu ibareyi de içeren 197. maddesi şöyledir:

"MADDE 197- 1.Gümrük vergileri, tahakkukundan hemen sonra yükümlüye tebliğ edilir.

2. Yapılan denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen veya 1 inci fıkra da belirtilen şekilde tebliğ edilemeyen gümrük vergilerine ilişkin tebliğat gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içinde yapılır. Şu kadar ki, gümrük yükümlülüğünün doğduğu olayla ilgili olarak dava açılması zaman aşımını durdurur.

3. Yükümlü tarafından gümrük beyannamesinde gösterilen vergi tutarı ile gümrük idaresince hesaplanan vergi tutarının eşit olması halinde, gümrük idarelerinin eşyayı teslim etmesi, gümrük vergilerinin yükümlüye tebliği yerine geçer.

4. Gümrük vergileri alacakları, ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zaman aşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle **ceza davası açılmış olmak kaydıyla**, bu alacaklar Türk Ceza Kanunundaki dava ve ceza zamanaşımı süreleri içerisinde kovuşturulup tahsil edilir.

5. (Ek: 18/6/2009-5911/47 md.) Bu madde hükümlerine göre tebliğ edilen gümrük vergileri; 242 nci maddede belirtilen sürelerde itirazda bulunulmaması veya süresi içinde idari yargı mercilerine başvurulmaması hallerinde bu sürelerin bittiği tarihte kesinleşir; dava açılması halinde mahkemece yükümlü aleyhine verilen kararın gümrük idaresine tebliğ edildiği tarihte tahsil edilebilir hale gelir."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İ t z    hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALEL , Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NEC PO LU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf  evki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 22.12.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYB RL   YLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Cengiz ERTEN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralı ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği g r   l p d       :

A. Anlam ve Kapsam

3. Kanun'un 181. maddesinin (1) numaralı fıkrasında; gümrük y k ml l     n n gümrük beyannamesinin tescil tarihinde ba layacağı  ng r lm   t r. Kanun'un 3. maddesinin (8) numaralı fıkrasının (a) bendinde "*gümrük vergileri*" ifadesinin ilgili mevzuat uyarınca e yaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümünü, (b) bendinde "*gümrük y k ml l     *" ifadesinin yükümlünün gümrük vergilerini ödemesi zorunluluğunu, (16) numaralı fıkrasında ise "*gümrük beyanı*" ifadesinin belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması talebinde bulunulmasını ifade ettiği açıklanmıştır.

4. Kanun'un 197. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, gümrük vergilerinin tahakkukundan hemen sonra yükümlüye tebliğ edileceği; (2) numaralı fıkrasında, yapılan denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen veya birinci fıkra da belirtilen şekilde tebliğ edilemeyen gümrük vergilerine ilişkin tebligatın gümrük y k ml l     n n do du u tarihten itibaren üç yıl içinde yapılacağı, gümrük y k ml l     n n do du u olayla ilgili olarak dava açılmasının zamana ımını durduracağı belirtilmektedir.

5. Kanun'un 197. maddesinin itiraz konusu ibareyi içeren (4) numaralı fıkrasında ise gümrük vergileri alacaklarının ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zamanaşımı daha uzun bu fiil nedeniyle ceza davası açılmış olması kaydıyla söz konusu alacakların 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki dava ve ceza zamanaşımı süreleri içinde kovu turulup tahsil edileceği hükme ba lanmaktadır. Kural; gümrük vergisi alacaklarının tahakkuku için maddenin ikinci fıkrasında öngörülen üç yıllık zamanaşımı süresini, bu vergi alacaklarının ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zamanaşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle ceza davası açılmış olması kaydıyla uzatarak 5237 sayılı Kanun'daki dava ve ceza zamanaşımı sürelerine tabi kılmıştır.

6. Bu durumda Kanun'un 197. maddesinin (2) numaralı fıkrası genel kuralı ortaya koymakta, itiraz konusu kural ise bu genel kurala bir istisna getirmektedir.

B. İtirazın Gerekçesi

7. Başvuru kararında özetle "*ceza davası açılmış olmak kaydıyla*" ibaresinin; ceza davasının Gümrük Kanunu'nda düzenlenmiş olan zamanaşımı süresi içinde açılıp a ılmadığına ilişkin bir belirlilik içermediği, gümrük vergileri alacaklarının ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve bir ceza davasının açılması hâlinde bu davanın beyannamenin tescil

tarihinden itibaren üç yıllık zamanaşımı süresi içinde açılması mı gerektiği yoksa gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren bu üç yıllık süreye bağlı olmaksızın 5237 sayılı Kanun'daki dava ve ceza zamanaşımı sürelerinin uygulanması mı gerektiği hususunda tartışmalara sebebiyet verdiği, uygulamada farklı yargı kararlarının ortaya çıkmasına yol açtığı, hukuki güven ve hukuki belirlilik ilkelerini zedelediği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

8. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

9. Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devletinin temel ilkelerinden birisi de belirliliktir. Belirlilik ilkesi, bireylerin hukuk kurallarını önceden bilmeleri, tutum ve davranışlarını bu kurallara göre güvenle belirleyebilmeleri anlamını taşımaktadır. Belirlilik ilkesi yalnızca yasal belirliliği değil daha geniş anlamda hukuki belirliliği ifade etmektedir. Bir başka deyişle hukuk kurallarının belirliliğinin sağlanması yalnızca kanunla düzenleme yapılması anlamına gelmemektedir. Yasal düzenlemeye dayanarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir gibi niteliksel gereklilikleri karşılaması koşuluyla mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de hukuki belirlilik sağlanabilir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır.

10. Sistematik yorum yöntemi gereğince herhangi bir hukuk kuralının tek başına değil içinde bulunduğu metnin tümü göz önünde tutularak yorumlanması gerekir. Bu nedenle bir kuralın anlamı; kuralın kanunda yer aldığı kısım ve bölümler, diğer kurallarla ilişkisi, kanunun sistematiği içindeki konumu dikkate alınarak belirlenmelidir.

11. Kanun'un itiraz konusu ibarenin bulunduğu 197. maddesi ile 181. maddesinde yer alan düzenlemelerin bir bütün olarak ele alınması ve sistematik şekilde yorumlanması durumunda ithalatta gümrük vergisi yükümlülüğünün ithalat vergilerine tabi eşyanın serbest dolaşıma girişi ve ithalat vergilerine tabi eşyanın ithalat vergilerinden kısmi muafiyet suretiyle geçici ithali için verilecek gümrük beyannamesinin tescil tarihinde başlayacağı, kural olarak gümrük vergilerinin tarh ve tahakkuk ettirilerek tebliğinin gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içinde yapılacağı anlaşılmaktadır.

12. İtiraz konusu ibareyi içeren kural ise Kanun'un 197. maddesinin (2) numaralı fıkrasında öngörülen üç yıllık zamanaşımı süresiyle ilgili genel kuralın istisnasını teşkil etmektedir. Bu istisna gümrük vergileri alacaklarının ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması, bu fiil için daha uzun bir zamanaşımının aranması ve bu fiil nedeniyle ceza davası açılmış olması şartlarının gerçekleşmesi hâlinde hiç alınmayan veya eksik alınan gümrük vergileri alacaklarının 5237 sayılı Kanun'da ayrı ayrı belirlenmiş ve gösterilmiş olan dava ve ceza zamanaşımı süreleri içinde tahsil edilmesi olanağını getirmektedir. Dolayısıyla kuraldan; gümrük vergileri alacaklarının ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması hâlinde 5237 sayılı Kanun'da daha uzun bir zamanaşımı öngörülen bu fiil için ceza davası açılmak kaydıyla Kanun'un 197. maddesinde öngörülen üç yıllık zamanaşımı süresiyle bağlı kalınmaksızın 5237 sayılı Kanun'da öngörülen dava ve ceza zamanaşımı süresi içinde bu

Esas Sayısı : 2016/198
Karar Sayısı : 2017/144

alacakların tahsil edileceği açıkça anlaşılmaktadır. Belirtilen niteliği itibarıyla kuralın vergi yükümlülere yönünden belirsiz ve öngörülemez olduğundan söz edilemeyeceğinden kuralda “belirlilik ilkesi”ne aykırılık bulunmamaktadır.

13. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa’nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

IV. HÜKÜM

27.10.1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 197. maddesinin, 18.6.2009 tarihli ve 5911 sayılı Kanun’un 67. maddesiyle değiştirilen (4) numaralı fıkrasında yer alan “...ceza davası açılmış olmak kaydıyla...” ibaresinin, Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 28.9.2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Serruh KALELİ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye	Üye	Üye
Recep KÖMÜRCÜ	Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI

Üye	Üye	Üye
Muammer TOPAL	M. Emin KUZ	Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye	Üye
-----	-----

Esas Sayısı : 2016/198

Karar Sayısı : 2017/144

Kadir ÖZKAYA

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ